

SĂ-I IUBIM DEOPOTRIVĂ PE BACH ȘI PE NEWTON

LET US LOVE THEM BOTH BACH AND NEWTON

Ștefan ANDRONIC

Maestru în Artă, Cavaler al Ordinului *Gloria Muncii*

Părinte al muzicii românești, compozitorul, muzicologul și folcloristul Dumitru Georgescu Kiriac, a cărui maximă afirma: „Soarta muzicii în școală se hotărăște”, continuu pleda pentru traducerea în viață a nestrămutatului său crez artistic.

The Father of Romanian music, the composer, the musicologist and the folklorist Dumitru Georgescu Kiriac, whose aphorism stated: „The fate of music is settled in school”, continuously advocated for the conversion into life of his unalterable artistic credo.

I. ȘCOALA (GIMNASIUL, LICEUL) DE CULTURĂ GENERALĂ

Este binecunoscut faptul că primele dovezi de muzicalitate a copilului se manifestă în cântul vocal individual și colectiv. Superioritatea cântării colective adică a cântului coral, este evidentă din punct de vedere etic și estetic, deoarece cântând în grup copiii se stimulează și se antrenează reciproc, trăind adevărate emoții estetice comune, pe care nici o altă disciplină nu le poate produce în mod atât de grăitor și de apropiat de înțelegerea lor.

Pe de altă parte, prin interpretarea unei piese corale, în sufletul copilului se naște sentimentul realizării interpretative mult mai rapide decât în cazul unei piese cântată la un instrument muzical.

Cântarea colectivă este una din formele cele mai eficiente de dezvoltare a vocii, a auzului muzical melodic și armonic, precum și a gustului estetic al elevilor.

Marele compozitor rus **Mihail Glinca** afirma: „*Dacă doriți să vă perfecționați auzul muzical, cântați*

în cor și mai cu seamă cântați vocile de mijloc.”

Robert Schumann spunea: „*Dacă aveți o voce bună, nu șovăiți o clipă să o cultivați, considerând-o cel mai frumos dar pe care vi l-a dat natura.*”

O școală în care este pusă bine la punct fizica, dar în care nu se cântă, este o școală abia în curs de dezvoltare. Ea se poate compara cu un car încărcat pe o parte.

Drumul spinos și plin de primejdii, nici nu ar fi putut fi altul decât cel pe care mi l-am ales din propria-mi voință, încă cu jumătate de secol în urmă, fiind tânăr specialist, absolvent al Școlii Normale de Muzică din Cernăuți, prezent la datorie – profesor de muzică și dirijor de cor, repartizat la Școala Medie nr. 10 din acel oraș frumos bucovinean.

Pășind în școala de cultură generală, m-am convins că numărul pianelor puse în vânzare nu era și nici azi nu este direct proporțional cu cel al îndrăgostiților de muzică. Iar cultura muzicală presupune ceva cu mult mai important, și anume, crearea unei ambiante estetice, în care muzica să devină o preocupare serioasă a majo-

rității, dacă nu a tuturor, în care să existe chiar un cult al muzicii. Din păcate, deocamdată la noi mai există mai curând cultul pianelor decât al muzicii.

Am avut marea șansă de al avea ca director pe Victor Covalciuc, o personalitate marcantă, un cunoscător al secretelor pedagogice și un bun meloman, care m-a încurajat și mi-a alțoit dragostea față de obiectul preferat – **muzica**. Domnul director mi-a fost și primul dascăl în organizarea unui cor de copii. Avea chiar un cult al corului. Înțelegând importanța muzicii în educația copiilor, el a făcut din grija pentru cor de copii o obligațiune de fiice zi.

Angajându-mă în postul de profesor și dirijor de cor, dumnealui și-a expus astfel exigențele față de subalternul său: „*La orele de muzică elevii trebuie să solfegieze, iar corul școlii să-l cânte pe Mozart, Beethoven, Ceikovski, Porumbescu, ci nu cântece de proastă calitate artistică.*”

Pentru disciplinarea elevilor în „zilele corale”, când se desfășurau ședințele de repetiții, erau desemnați cei mai buni profesori, care se bucurau de un respect aparte printre elevi. Dumnealui considera că lucrul de organizare îl poate afecta și matematicianul și istoricul. Pe când misiunea dirijorului o poate face doar ... **dirijorul**. Considera că este necesar ca dirijorul să se acordeze la toate partiturile pe care trebuie să le transmită elevilor prin harul său, talentul și metodele necesare. El trebuie să apară în fața corului pasionat de muzică și purtător al frumosului. Să nu fie afectat de probleme străine de muzică.

În privința unui cor de copii, am aflat multe adevăruri, pe care nici la facultate nu le însușești. Aranja corul

în scenă cu „frânghiuța” din capăt în capăt, dispunând elementele cele mai expresive în primele rânduri, inventând niște „scândurele” de diverse lungimi și grosimi, ca să-i ridice pe toți coriștii la nivelul frânghiutei.

La finele fiecărui an școlar, organiza *Serbări artistice* cu participarea tuturor formațiilor din școală. Închiria cele mai prestigioase săli de concert din oraș, invita părinții, oaspeți de onoare, distinse personalități. Elevii și chiar întregul cartier așteptau cu nerăbdare aceste serbări școlare. Întregul corp profesoral contribuia la buna desfășurare a acestor manifestări artistice. Iar pe profesorul cu cel mai pronunțat simț al umorului, îl numea responsabil de „pregătirea morală” a dirijorului, pentru ca *omul cu bagheta* să apară în scenă cu zâmbetul pe buze.

Atunci am înțeles la ce înălțime trebuia ridicată predarea disciplinei **cântul sau educația muzicală**. Și toate acestea trebuie să le înfăptuiască profesorul de muzică și dirijorul de cor. Deci – **omul sfințește locul**.

De atunci, de prin anii 60 ai secolului trecut, principiul meu de bază a fost: „*Nu vei putea aprinde în sufletul altuia dorința de a face ceva deosebit și trainic, dacă tu însuți nu arzi fără rezervă.*”

„*În continuare, pe parcursul întregii mele activități pedagogice și artistice, m-am străduit să „ard” la repetiții, pentru ca pe scenă să fac metaforic vorbind, risipă de lumină!*”

II. STUDIOUL MUZICAL-CORAL

Fiindcă am activat în Școala Normală din Călărași, ce pregătea cadre didactice, evident că eram interesat de noile metode și sisteme de predare în acest domeniu. Colegul meu de facultate, dirijorul Eugen

Mamot, deținea funcția de inspector la Ministerul Culturii și avea destule ocazii să asiste la numeroase întruniri și simpozioane la temă, în diferite centre culturale din ex-URSS. Rusia, de exemplu, practica sistemul de *studiouri muzical-corale* de genul „Pioneriei” din Moscova, condusă de cunoscutul compozitor și dirijor de cor Gheorghe Struve.

Pasionați de idee, împreună cu Eugen Mamot și Sofia Volcov, ne-am asumat responsabilitatea de a înființa primul studiou muzical-coral din Moldova, în incinta Palatului Republican de Creație al copiilor și adolescenților „Cutezătorii”, ulterior numit „Lia-Ciocârlia”. El se axează pe următoarea structură: **corul mic** (clasele I-II); **corul mediu** (clasele III-IV) și **corul mare de concert** (clasele V-X).

Pe lângă cântul coral, copiii studiau solfegiul și la alegere, un instrument muzical.

Studioul coral „Lia-Ciocârlia”, s-a afirmat ca formă de educație muzical-corală și există până în zilele noastre.

Trăsătura caracteristică a studiourilor corale o constituie îmbinarea activității interpretative cu munca de instruire și de educație.

Reținem, deci, particularitățile acestor studiouri corale:

Treptele corale; clasele corale; taberele corale; ștafeta corală; legătura dintre disciplinele corale; principiul acumulării repertoriului coral; solfegiul coral.

Treptele corale sunt prima condiție a stabilității colectivului coral, condiție ce-i favorizează și creșterea măiestriei sale interpretative și invers lipsa treptelor corale îl obligă pe dirijor să-și înnoiască formația cu elevi nepregătiți din punct de vedere muzi-

cal, treptat ce va constitui în permanență o frână în maturizarea profesională a formației.

Prima treaptă corală include **corul pregătit** în care cântă elevii clase I (I-II). Scopul principal este de a educa dragostea pentru muzică și de a cultiva aptitudinile muzicale. E dovedit că fiecare copil care nu are patologii fizice în ce privește auzul și vocea, poate fi învățat să intoneze corect.

În cor copilul nu simte atenția îndreptată asupra sa, se simte mai degeajat.

La prima treaptă copiii studiază diferite instrumente, cum sunt: metalofonul, blocflautul, triunghiul, tobele și alte instrumente confecționate din lemn etc. Se procedează astfel pentru ai pregăti pe elevi în vederea studierii instrumentelor muzicale de bază, începând din clasa a doua.

Treapta a doua constituie **corul mic** (clasele II-III). Se fac primele probe de a cânta cu elemente de două voci. Posibilitățile interpretative cresc treptat. Elevii adesea participă în roluri de soliști.

Treapta a treia o constituie **corul mediu**, format din elevi ai claselor (III) IV-V. Menirea acestei trepte este de a pregăti coriștii pentru trecerea în corul superior, **corul de concert**.

Corul mediu este un colectiv deja format, independent, care evoluează în diverse concerte de sinestător.

Treapta a patra presupune activitatea în corul superior (**corul de concert**). Acesta este colectivul model al studioului coral. Aici se reflectă toate succesele obținute în treptele premergătoare. În **corul de concert**, coriștii au o pregătire multilaterală la un nivel performant de interpretare.

În corul de concert participă elevi de la 10-12 ani până la 16-17 ani. La această treaptă corul trebuie să poată auz armonice bine dezvoltat, simț ritmic bun, aparat vocal sănătos cu o extindere a vocii largă, să solfegeze cursiv creații muzicale de difi-cultăți avansate.

Clasele corale

Organizarea claselor corale con-stituie un mare și real folos pentru am-bele părți. Profesorii studioului coral și profesorii claselor corale organizate în școlile generale din vecinătate acti-vează după un orar unic, bine chibzuit fără ai suprasolicita pe elevi.

Taberele corale

În urma buneii înțelegeri dintre organele locale din sistemul învățământului public și syndicate pot fi organizate tabere speciale pentru ele-vii din studioul coral, desigur, din contul financiar al părinților.

Scopul acestor tabere corale:

1. Însănătoșirea copiilor: *Regim strict, alimentație bună, excursii, jocuri sportive și evoluări în lo-calitățile din vecinătate.*
2. Consolidarea formației corale. Îmbinarea intereselor personale cu cele ale formației.
3. Studierea repertoriului nou, ședințele corale au loc zilnic. Profesorii studioului coral se ma-nifestă și în rolul de educatori.

De regulă, în tabere copiii au mult timp liber și dacă îl vom pro-grama rațional ne va ajunge timp și pentru ședințele corale, și pentru convorbiri interesante, plimbări și, desigur, pentru concerte, care este scopul final.

Ștafeta corală

Așa se numește una din formele de transmitere a cunoștințelor și de-prinderilor din partea coriștilor cu o practică corală avansată, celor mai

mici. Elevii cu mai multă experiență, care cunosc bine repertoriul, sunt mâna dreaptă și primul ajutor al di-rijorului.

Ștafeta corală prezintă interes prin aceea, că educă cele mai nece-sare și mai pretențioase trăsături ale individului: *grija de apropiați, de cei mai mici.*

Ștafeta corală înseamnă nu nu-mai transmiterea cunoștințelor și de-prinderilor corale, ea mai include și perpetuarea tuturor celor mai fru-moase tradiții ale stuio-ului coral.

De-a lungul anilor în Moldova au activat studiouri corale în diverse orașe și chiar comune, unele cu plată, altele finanțate de stat.

III. ȘCOALA DE MUZICĂ PENTRU COPII ȘI SECȚIA CORALĂ ÎN ȘCOALA DE MUZICĂ PENTRU COPII

Primii ani la școala de muzică nr. 3 din Chișinău am lucrat numai cu for-mația de gen a claselor primare. Abia aici am început să studiez și să cunosc în adevăratul sens al cuvântului vocea copilului. Rătăcind prin „hățișul” me-todicii, am început să consult multă literatură de profil, să mă deplasez în marile centre muzicale: Moscova, Sankt-Petersburg, Kiev, Minsk, Odesa, Tallin, Vilnus, Riga etc., la diferite simpozioane, conferințe metodice. Mă interesa atât evoluția psihologică a co-pilului, cât și modificările biologice și anatomice ce se produc în aparatul vo-cal în perioada pubertății, numit **muta-ție**. Cu alte cuvinte, am luat conserva-torul de la capăt.

Am fost preocupat mereu de în-cadrarea mai eficientă și mai activă a copiilor în procesul artei muzicale. Căutam forme inedite de educație a generației tinere, punând la contribuție frumosul și, mai concret arta corală.

Nimeni nu știe cu ce eforturi am obținut dreptul de a deschide o filială a școlii de muzică și anume, o **secție corală** în incinta școlii de cultură generală?! Să nu credeți că inițiativa mea a fost tratată cu entuziasm de toată lumea? Peste tot mi se reproșa că cele două tipuri de școli... nu au nimic comun între ele, că nu poate fi vorba de o colaborare din simplul motiv că se află în subordonarea diferitor ministere – **Ministerul Culturii și Ministerul Învățământului...** **Peste inocența gândirii se mai poate trece, dar peste ceea ce-i scris cu penița... nu?!**

Geneza s-a produs, după multe tratative cu factori de decizie din ministerul de resort, în octombrie 1979 în incinta Școlii nr. 11 (actualul Liceu „**Ion Creangă**” din Chișinău) prin inaugurarea secției corale a **Școlii de Muzică nr. 3**, pe care, însăși copiii au numit-o semnificativ „**Vocile Primăverii**”.

După semnarea unui contract între directorul **Școlii nr. 11** (din partea **Ministerului Învățământului**) care se angajează să pună la dispoziție sălile de clasă și copiii, care vor studia la această secție și directorul **Școlii de Muzică nr. 3** (din Partea **Ministerului Culturii**) care se obliga să asigure secția cu instrumentele muzicale necesare și cadrele didactice de specialitate, s-a produs acel „**Început**”!

Conform planului de studii, pe care l-am întocmit, copiii-coriști studiau **cântul coral** (4 ore săptămânal); **solfegiul** (1,5 ore); un **instrument muzical**, la discreția copiilor și a părinților (2 ore săptămânal, individual); din clasa a V-a **istoria muzicii naționale și universale** (1 oră) și în clasa a VII-a, clasa de absolvire – **dirijatul** (individual, 1 oră).

Mărturisesc, nu a fost de loc ușor! Profesorii Școlii nr. 11 mai cu seamă, cei de la clasele primare, au întâmpinat ideea în „**furci**”. Adesea îmi reproșau că abia de se însușește matematica, iar noi am inventat și muzica; profesorii de limba engleză (pentru că școala avea deja un profil – de studierea aprofundată a limbii engleze) erau și mai alertați: „**La ce ne trebuie încă un profil, cel de muzică?!**” În schimb copiii și părinții au salutat intenția.

După primul an de studii, parcă i-am convins pe toți, inclusiv pe sceptici, că **Muzica în Școala nr. 11 „Ion Creangă”** trebuie să intre în drepturi egale cu **matematica, româna, engleza** etc. Ulterior, am „beneficiat” de unele reproșuri de la unii profesori, dar de altă natură. Când selectam copiii în următorii ani, veneau învățătoarele claselor primare cu nedumeriri de genul: „**De ce am selectat din clasa ei mai puțini elevi decât din clasa colegei?**” Deoarece copiii care cântau în corala „**Vocile Primăverii**” erau mai activi, mai receptivi, mai disciplinați. La orice sărbătoare, dirigintele avea o echipă artistică. Iar formațiile corale „**Vocile Primăverii**” se înscriau organic în viața școlii și își asumau funcțiile sale obștești – **organizarea concertelor și seratelor muzicale**.

O astfel de alianță rodnică poate apare atunci, când **corpul profesoral și părinții** înțeleg importanța acestei cooperări și nu ridică bariere artificiale, ci ne ajută pe toate căile.

Corala „Vocile Primăverii” participa la toate concursurile corale și în scurt timp, au plasat **Școala „Ion Creangă”** printre primele nu numai în Chișinău, dar și în republică. Astfel, „**Vocile Primăverii**” au devenit un adevărat centru de educa-

ție estetică. Aici se organizau sistematic seminare **Master class** pentru profesorii de muzică și dirijorii de cor din toată republica.

Evident, că respectiva modalitate este optimă în comparație cu unanim recunoscuta formă de **școală de muzică, pictură, coregrafie** pentru copii. Copiii nu au nevoie să se deplaseze la mari distanțe de domiciliu și de școala de cultură generală. Ei studiază în același local. Orele de muzică se programau în funcție de orarul **Școlii nr. 11**, ținând seama și de cartierul în care locuiește elevul. Erau satisfăcuți părinții, pentru că copiii aveau un regim bine chibzuit.

Așadar, **secția corală a școlii de muzică în incinta școlii generale** este un fenomen care și-a confirmat existența în practica curentă. Exigențele față de educația muzicală a elevilor au sporit într-o asemenea măsură, încât se impune cu insistență nu numai înlocuirea formelor vechi cu altele noi, ci chiar înlocuirea lor cu modalități care să asigure multilateralitatea educației artistice. **O secție corală** bine organizată va spori neîndoiește capacitatea de receptivitate a elevilor față de muzică; în felul acesta un concert în școală devine nu pur și simplu un concurs la care participă fiecare clasă cu ce are, deseori cu ce nu are, ci o adevărată sărbătoare a muzicii.

Astfel, în colectivul școlar de cultură generală se formează un climat artistic exigent, incompatibil cu simplismul în educația estetică a copiilor.

IV. ȘCOLILE (CLASELE) CU PROFIL MUZICAL (CORAL)

Preocupat mereu de încadrarea cât mai efectivă și mai activă a copiilor în procesul artei muzicale, mi-au atras atenția formele de educație mu-

zicală împământenite în **Țările Baltice, Bielarus** și alte state.

După câțiva ani de tratative și consultări insistente cu factorii de decizie din învățământ, împreună cu colegul meu de la Școala nr. 37 Valeriu Colâganov și specialistul de la Ministerul Învățământului, Eugenia Parlicov, am izbutit să deschidem, în septembrie 1988, primele clase cu studierea aprofundată a muzicii corale. Ne-a surâs marele noroc de-al avea la începuturi alături pe d-nul **Anatol Mocreac**, inspectorul general al învățământului din municipiul Chișinău, care ne-a susținut în toate. Prin concursul domniei sale și cu propriul risc – de ce nu? – au fost deschise primele clase cu profil muzical coral în Școlile nr. 11, 36, 37 și Școala-internat nr. 2.

Toate **clasele muzical-corale** se află sub tutela unei administrații, sub același acoperiș cu școala generală și orele de profil de muzică corală și instrumentală sunt incluse în unicul orar al școlii. La elaborarea regulamentului și planurilor de învățământ pentru activitatea lor practică, s-a luat în calcul necesitatea instituirii funcțiilor de **conducător artistic** și **director adjunct**, responsabil de învățământul muzical.

După doi ani de activitate cu clasele cu profil muzical – coral, unde rând pe rând se promovau și absolveau copiii secțiile corale a **Școlii de muzică nr. 3**, care formau o formație corală unică, am fost surprins de o ofertă măgulitoare.

La insistența ministrului învățământului am acceptat postul de șef de sector **Educație estetică** a ministerului, dar cu condiția înaintată de mine, ca să nu părăsesc „**Vocile Primăverii**”. De trei ori pe săptămână veneam la copii. După contactul cu

ei, fericit, reveneam la biroul de la minister unde își așteptau soluția o sumedenie de probleme. Nu era în firea mea să tratez lucrurile cu indiferență. Se impunea elaborarea unei noi concepții de educație muzicală. Trebuia, în sfârșit, reanimată activitatea formațiilor corale, orchestrale, teatrale, a colectivelor folclorice din republică.

Am reușit să schimb unele lucruri, dar era foarte dificil să te opui multor baraje, mentalități și stilului învechit de lucru al unor șefi. Dar, cu sprijinul ministrului învățământului **Nicolae Matcaș** am transferat toate funcțiile de instructori de pionieri din toate școlile de cultură generală în funcții de conducători de formații corale, instrumentale, teatrale, folclorice etc. Dar visul meu cel mare era organizarea unei sărbători corale de talia celor din Țările Baltice.

Obținând funcțiile necesare de conducători de formații artistice prin școli, pe domnii cu pricina îi convocam la diverse seminare, întruniri metodice pe baza activității „*Vocilor Primăverii*”. Când am lansat ideea **Sărbătorii corale** în republică, opiniile s-au împărțit. În fond, se „argumenta” univoc: *la noi e imposibil de organizat așa ceva*. Pentru a dovedi contrariul, am propus la început un festival-concurs al școlilor cu profil de educație prin arte (apropo, reușisem să deschidem circa 20 de școli cu studierea aprofundată a artei **muzical-corale, teatrale, coregrafice, arte plastice** etc.). Concertul de gală al laureaților s-a desfășurat la Palatul Național. În lista invitațiilor au fost trecuți și toți profesorii de muzică, conducătorii formațiilor artistice din republică, directorii de școală și inspectorii generali din raioane. Festivalul-concurs în cauză s-a soldat cu o

mare biruință: în 1992 Ministerul Educației și Științei anunță Festivalul coral sub genericul „**Cântare Limbii Române**” care s-a încheiat cu succes cu un cor unit de o mie de coriști...

Revin la „*Vocile Primăverii*”.

În cei circa 30 de ani de activitate la pupitrul „*Vocilor Primăverii*” m-am străduit să le cultiv discipolilor mei un timbru sonor cristalin, deprinzându-i să cânte neforțat, convingător prin emoție.

M-am străduit să includ în repertoriul „*Vocilor Primăverii*” creații de o valoare artistică aparte, de la neasemuitele colinde românești până la lucrări de amploare: *poeme, cantate, suite, misse*, precum: *Cantata Stabat Mater* de G.B. Pergolesi; *Cantata Luci, soare, luci* de Tudor Chiriac, versuri de Grigore Vieru; *Missa nr. 4* de Charles Gound; *Suita a II-a de Crăciun* pentru *soprano, tenor, cor de copii și orchestra simfonică* de Viorel Munteanu etc.

Un loc aparte în repertoriul „*Vocilor Primăverii*” îl ocupă creațiile muzicale instrumentale ale marilor compozitori clasici în transcripție pentru cor de copii pe versurile poetului **Grigore Vieru**.

Apropierea „*Vocilor Primăverii*” de versul marelui poet Grigore Vieru s-a produs prin iubire. Aplecarea poetului către tot ce este frumos ține, probabil, de „arhitectonica” spiritului său. Colaborarea noastră constituie ceva mai mult decât o filă, e o carte deschisă în care coexistă admirabil poezia și muzica, valorile naționale și cele universale. Maestrul Grigore Vieru prețuiește adevărata artă, fiind un strălucit slujitor al ei. Cu „*Vocile Primăverii*” colaborează fără istov de la fondarea coralei și până în prezent. Copiii îl adoră. Este sensibil la muzica de calitate, este și un rafinat cu-

noscător al acesteia, altminteri n-ar fi fost în stare să scrie versuri pentru piese muzicale aparținând lui *Palestrina, Bach, Vivaldi, Albinoni, Mozart, Beethoven, Chopin, Mendelssohn-Bartholdy, Schubert, Schumann, Gluck, Brahms, Ceakovski, Saint-Saëns, Grieg, Șostakovici, Villa-Lobos, Porumbescu, Enescu* etc. Dacă l-ați vedea atunci când ascultă melodia pentru ai plăsmui versul... Fiecare sunet al muzicii trece prin sufletul lui, iar fiecare vers își are o anumită justificare.

Corala „*Vocile Primăverii*” în acești 30 de ani de activitate ce s-au scurs a evoluat pe cele mai prestigioase scene în compania unor reputați interpreți: **Ion Josan** (violoncel), **Ana Strezev** (orgă), **Vasile Iovu** (nai), **Cesar Cazanoi** (flaut), **Ion Zaharia** (flaut), **Adrian Tamazlăcaru** (vioară), **Gheorghe Ichim** (corn); reputații soliști ai Operei Naționale ca: **Lidia Oprea** (soprană), **Vera Draganiuc** (soprană), **Tatiana Busuioc** (mezzo-soprană), **Elena Gherman** (soprană), **Svetlana Strezev** (soprană), **Lidia Mihailov** (mezzo-soprană), **Valeriu Cojocar** (bas), **Mihai Mînteanu** (tenor), având prilejul de a cânta în repetate rânduri și alături de primadona *Operei Naționale Maria Bieșu*.

De menționat și colaborarea „*Vocilor Primăverii*” cu prestigioase orchestre:

- **Orchestra Simfonică a Filarmonicii Naționale** sub bagheta maestrului **Dumitru Goia**;
- **Orchestra Simfonică a Companiei „Teleradio Moldova”** sub bagheta maestrului **Gheorghe Mustea**;
- **Orchestra Camerală a Filarmonicii „George Enescu”** din

Botoșani, România sub bagheta maestrului **Liviu Buiuc**.

Pe parcursul anilor, cei mai talentați coriști din „*Vocile Primăverii*” și-au demonstrat calitățile vocale excepționale în fața publicului spectator. Este vorba de soliștii: **Marcela și Gabriel Andronic, Mădălina Țurcanu, Corneliu Popușoi, Liliانا Țurcanu, Păvălaș Chișlaru, Cristina Doagă, Nadin Trohin, Ina Pleșca, Nadin Calistru, Florentina Cojocar, Ina Rurac, Isabelle Haile, Cristian Papanaga, Corina Cozlov** etc.

Astfel, de trei decenii încoace „*Vocile Primăverii*” reprezintă arta corală din Moldova pe scenele din Chișinău și din străinătate:

- **Februarie 1986** – împreună cu Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Chișinău dirijată de maestrul *Dumitru Goia*, alături de solistele Teatrului Liric *Svetlana Strezev* și *Lidia Mihailov* au interpretat *Cantata Stabat Mater* de Giovanni Pergolesi, Chișinău, *Sala cu Orgă*;
- **Decembrie 1986** – serata jubiliară de creație a poetului **Grigore Vieru** „*O floare pentru pace și dragoste*”, Chișinău, *Palatul Național*;
- **Martie 1988** – comemorarea poetului **Alexe Mateevici** (100 ani de la naștere), Chișinău, *Filarmonica Națională*;
- **Mai 1988** – comemorarea marelui **Bogdan Petriceicu Hasdeu** (150 de ani de la naștere), Moscova, *Sala cu Coloane*;
- **Decembrie 1988** – serata de creație a compozitorului **Eugen Doga**, Chișinău, *Palatul Național*;

- **Iulie 1989** – participă la a **VI-a Sărbătoare Corală a copiilor din Riga**, Letonia, contopindu-se într-un cor imens de circa **20000 de coriști** sub cer liber. „*Vocile Primăverii*” au interpretat 15 creații corale în limba letonă, repertoriu obligatoriu;
- **Iunie 1993** – „*Vocile Primăverii*”, pentru prima dată trec Prutul, participând la concursul coral din București – *Sala Radio*, București. Înainte de evoluare la concertul final la *Casa Radio*, corala vizitează Patriarhia și primește binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Române;
- **Octombrie 1994** – zilele „**George Enescu**”, ediția a **XVIII-a**, împreună cu **Orchestra Camerală din Botoșani** condusă de maestrul Liviu Buiuc și solistele *Ateneului Român* din București – *Bianca Manoleanu* și *Liliana Seropian* – *Filarmonica* și *Teatru „Mihai Eminescu”*, Botoșani;
- **Decembrie 1994** – spectacole de colinde și muzică sacră la **Palatul Culturii, Biserica „Trei Ierarhi” și Catedrala Mitropolitană, Iași**;
- **Mai 1997** – Festivalul-concurs „**Gavriil Musicescu**” (150 ani de la naștere); *Podul de cântece*: **București-Chișinău-Tiraspol, Sala cu Orgă, Filarmonica Națională, Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Palatul Feroviarilor, Academia de Muzică și Palatul Național**, Chișinău;
- **Iunie 1997** – turneu: *București, Sinaia, Săpânța, Iași, Piatra Neamț, Suceava, Rădăuți, Putna, Nemțișori*;
- **Mai 1999** – spectacol coral consacrat jubileului a **50 ani ai Consiliului European**, în colaborare cu *Centrul de Documentare a Consiliului European de la Chișinău, Filarmonica Națională*;
- **25 decembrie 2004** – Concertul Jubiliar „**Roua Veșniciei**”, marcând **25 ani de activitate artistică a acestei formații corale**;
- **14 februarie 2005** – „*Vocile Primăverii*” l-au omagiat pe *poetul și academicianul Gri-gore Vieru* cu prilejul celei de-a **70-ea aniversare**, *Ginta Latină*, Chișinău.

De oricâtă pricepere ar da dovadă dirijorul în activitățile corale cu copiii, el nu poate atinge performanțe în afara unui repertoriu adecvat, care să cuprindă muzica de calitate, ca gen și stil, să corespundă cerințelor artistice, să fie acceptabilă, ca realizare, să aibă priză la spectator.

Repertoriul corului de concert (cl. VI-IX) trebuie să cuprindă creații pentru copii piese din patrimoniul național, melodii folclorice aranjate pentru formații corale de copii, cântece și coruri de compozitori români, coruri preclasice, clasice și contemporane din creația corală universală.

Fiecare profesor-dirijor, alcătuiind repertoriul corului, poate și trebuie să apeleze la creații care corespund înaltelor exigențe artistice și posibilităților vocilor copiilor.

Partea de bază a repertoriul rezervat pentru studiere trebuie să corespundă pe deplin posibilităților de interpretare ale colectivului, o altă parte să le depășească, iar treia – să fie mai ușoară decât nivelul atins în prealabil.

Planul de activitate al formației trebuie să prevadă repetiții, manifestări artistice, pe de o parte se valorifică activitățile legate de cântul coral – elevii bucurându-se de aprecierea publicului, iar pe de altă parte, se realizează creșterea colectivă a interpretării și a trăirilor emoționale, dacă bineînțeles piesele respective au fost în prealabil suficient realizate din punct de vedere interpretativ.

Să remarcăm, de asemenea, faptul că în cadrul repetițiilor, și a manifestărilor artistice se poate realiza cu succes una din cele mai dificile probleme educative și anume disciplina. Pentru aceasta, este absolut necesar să se ia măsuri organizatorice, care să asigure ordinea intrării și ieșirii coriștilor din sala de repetiții și, respectiv, din scenă, precum și amplasamentul corespunzător pe partide corale pentru a preveni orice tulburări. Elevii, odată deprinși cu ordinea și disciplina știu s-o aprecieze, s-o respecte și s-o dorească în orice împrejurare similară.

Fiecare manifestare artistică este un anumit bilanț al formației, de aceea numărul lor trebuie să fie limitat. Așadar, fiecare formație corală trebuie să desfășoare anual nu mai puțin de 2-3 manifestații pentru corul pregătitor – clasa I; 3-4 pentru corul mic și mediu, clasele II-III și IV-V; iar corul de concert – clasele VI-IX nu mai puțin de 5-6 concerte în decursul unui an școlar.

În paralel cu activitatea artistică și pedagogică, am desfășurat o intensă activitate didactică.

Cunoscând deficitul de repertoriu pentru copii de diverse vârste am publicat:

Lucrări didactice: „**Organizarea corului de copii**”, 1982; „**Metodica predării muzicii în clasele pri-**

mare” (în colaborare cu prof. Pavel Delion, Iași).

Culegeri îngrijite: „**Creații corale clasice**”, 1980; „**Cântare limbii române**”, 1990; „**Să cânte copiii**”, 1997.

În colaborare cu poetul Grigore Vieru: „**Poiana privighetorilor**”, 1982; „**Cine cântă nu e singur**”, 1983; „**Dimineața copiilor**”, 1984; „**Florile dalbe**”, 1985; „**Peste țară cântec zboară**”, 1986; „**Cântul roțește pământul**”, 1987; „**Vino, mirare**”, 1989; „**Dreptatea izvorului**”, 1990; „**Să cântați ca niște frați**” și „**Vocile Primăverii**”, 1992; „**Lăsați copiii să vină la mine**”, 1994; „**Cu noi este Dumnezeu**”, 1999 etc.

Sunt gata pentru țipar:

„**Să trăiască visele**”, crestomație de muzică corală din patrimoniul național, în colaborare cu Grigore Vieru;

„**Roua Veșniciei**”, crestomație din muzica instrumentală a compozitorilor celebri universali, în transcripție pentru cor de copii, pe versurile poetului Grigore Vieru;

„**Împărăția minunilor**”, *abecedarul muzicii, manual pentru clasele I-II (gimnaziu și școli cu studierea aprofundată a muzicii corale; școli primare de muzică și de arte; școli populare de arte; licee de muzică și de arte).*

A fost scris în stele ca acest cor să strălucească și peste trei decenii, iar în sălile de concert să evolueze cu talent și dezinvoltură noi copii, purtând girul, denumirea și blazonul „**Vocilor Primăverii**”. Gloria, aprecierile și laurii se traduc, până la urmă, în ore de repetiții, asemănătoare poate doar cu antrenamentele sportivilor de performanță, muzica suprimând alte priorități.

Pot să afirm că mi-am purtat cu demnitate și responsabilitate generațiile de „Voci...” prin „decorul” uneori extenuant al partiturilor muzicale, dar și al orelor de educație, astfel că cei trecuți prin Școala „Vocilor Primăverii” s-au format înainte de toate ca personalități și apoi ca oameni de artă sau profesori.

* * *

Câteva opinii ale unor distinși oameni de cultură:

„*Vocile Primăverii*”, o valoare cu iotul ieșită din comun: repertoriu deosebit de dificil, dar lucrat la filigram, lucrat la amănunt, încât de piatră dacă ai fi, tot întri în vibrație grație acestor minunați copii și acestui mare maestru.

Jean Lupu, dirijorul Corului

„*Symbol*”, București

„*Vocile Primăverii*” este cea mai efectivă corală a copiilor și adolescenților. Ele sunt simbolul renașterii noastre spirituale, căci, după atâtea vijelii sociale, după atâtea răsturnări de valori se află în centrul cosmosului sonor al lumii copiilor ... al umanității.

Andrei Tamazlăcaru, Uniunea
Muzicienilor

Miracolul copilăriei însoțit de miracolul muzicii – oare nu e aceasta cea mai scilpitoare fericire pentru copiii de la „*Vocile Primăverii*”, în sufletele cărora răsună cea mai frumoasă muzică din lume?!

Iulia Țibulschi, compozitoare,
Germania

Poclon adânc semănătorilor de frumos!

Mulțumesc, copii frumoși!

Să ne trăiți cât veacul – maestre Ștefan Andronic!

Dăruiește-i, Doamne, poetului Grigore Vieru nemoartea!

Ion Melniciuc, profesor universitar

Orice s-a întâmplat și se întâmplă frumos în viața noastră poate fi încadrat în cele șapte note muzicale:

DO – Dorința de carte și dragostea de Țară!

RE – Refugiu în lumea muzicii ori de câte ori simțim nevoia.

MI – Miracolul împlinirii după orice succes!

FA – Farmecul viselor împlinite.

SOL – Solemnitatea clipei de acum!

LA – Lacrimi de bucurie în ochii părinților noștri.

SI – Simțire și trăire românească!

Pentru toate aceste minuni maestre Ștefan Andronic aveți toată stima și recunoștința noastră.

Cristina Scelifos, clasa a IX-a
(serata de absolvire)

Toate aceste minuni se pot încadra în incinta unei singure instituții de învățământ modern, unde își găsesc locul cuvenit pe portativul instruirii și educației deopotrivă: **matematica, chimia, româna și engleza, muzica, arta plastică, coregrafia și istoria etc.**

Absolvenții acestor instituții preuniversitare îi vor cunoaște și îndrăgi la fel de mult pe **Bach și Newton, Mozart și Mendeleev, Ceikovski și Repin, Enescu și Eminescu.**